

РОЗДІЛ І. ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

УДК 334.719(447)

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

кандидат економічних наук, доцент Каличева Н.Є., Бохан С.Є.

Український державний університет залізничного транспорту, Харків,
Україна

У статті розглянуто основні проблеми, котрі гальмують ефективний розвиток вітчизняних промислових підприємств, зокрема значне зношення засобів виробництва, відсутність мотивації робітників, низький рівень якості продукції, незацікавленість у використанні власного потенціалу та ін. Досліджено, що вітчизняним промисловим підприємствам для забезпечення високого рівня конкурентоспроможності на вітчизняному та закордонному ринках необхідно звернути увагу на створення власного іміджу за рахунок виробництва високоякісної продукції з врахуванням всіх потреб споживачів. Акцентовано увагу на необхідності завойовувати ринки країн із схожою ринковою економікою. Особливу увагу приділено питанням формуванню іміджу, з урахуванням специфіки діяльності вітчизняних промислових підприємств в сучасних умовах. Виділено основні напрями забезпечення ефективного розвитку промислових підприємств, в першу чергу, за рахунок випуску якісної продукції.

Ключові слова: промислові підприємства, імідж, якість, конкурентоспроможність, ефективність, машинобудування

Каличева Н.Є., Бохан С.Є. Направления обеспечения эффективного развития промышленных предприятий в современных

условиях/ Украинский государственный университет железнодорожного транспорта, Украина, Харьков

В статье рассмотрены основные проблемы, которые тормозят эффективное развитие отечественных промышленных предприятий, в частности значительный износ средств производства, отсутствие мотивации работников, низкий уровень качества продукции, незаинтересованность в использовании собственного потенциала и др. Доказано, что отечественным промышленным предприятиям для обеспечения высокого уровня конкурентоспособности на отечественном и зарубежном рынках, необходимо обратить внимание на создание собственного имиджа за счет производства высококачественной продукции с учетом всех потребностей потребителей. Акцентируется внимание на необходимости завоевывать рынки стран с похожей рыночной экономикой. Особое внимание уделено вопросам формированию имиджа, с учетом специфики деятельности отечественных промышленных предприятий в современных условиях. Выделены основные направления обеспечения эффективного развития промышленных предприятий, в первую очередь, за счет выпуска качественной продукции.

Ключевые слова: промышленные предприятия, имидж, качество, конкурентоспособность, эффективность, машиностроения

Kalicheva N.E., Bohan S.E. Directions of providing efficient development of industrial enterprises in modern conditions /Ukrainian state university of railway transport, Ukraine, Kharkiv

The article discusses the main problems that hamper the effective development of domestic industrial enterprises, in particular significant wear and tear on the means of production, lack of motivation for workers, low level of product quality, disinterest in using their own potential, etc. It is proved that

domestic industrial enterprises to ensure a high level of competitiveness on Domestic and foreign markets, it is necessary to pay attention to the creation of its own image at the expense of productions And high-quality products taking into account all the needs of consumers. Attention is focused on the need to conquer the markets of countries with a similar market economy. Particular attention is paid to the formation of the image, taking into account the specifics of the activities of domestic industrial enterprises in modern conditions. The basic directions of maintenance of effective development of the industrial enterprises, first of all, due to release of qualitative production are allocated.

Key words: industrial enterprises, image, quality, competitiveness, efficiency, mechanical engineering

Вступ. На сьогоднішній день стан промисловості нашої країни знаходиться в стані глибокої кризи, подолати яку досить складно, особливо зважаючи на технічний та технологічний стан вітчизняних підприємств.

Діяльність сучасних світових промислових підприємств базується на принципах зниження енерго- та матеріалоємності виробництва, збереження навколишнього середовища, збільшення рівня автоматизації та зменшення кількості ручної праці тощо. Звісно, що вітчизняним промисловим підприємствам досить складно конкурувати із провідними світовими, але науковий та виробничий потенціал в них все таки є, і лише вони можуть правильно ним розпорядитися, для того щоб вивести економіку нашої країни на світовий рівень.

Дослідження проблем сучасного стану національної економіки, зокрема її промислового сектору, висвітлено в роботах значної низки провідних вчених і практиків, серед яких варто виділити Диканя В.Л.,

Кіндзерского Ю. В, Васильєву Н.Ф., Кузь Т., Барташевську Ю.М., Дикань В.В. [1-6] та інших.

Однак, проблеми ефективного розвитку вітчизняних промислових підприємств залишаються актуальними, насамперед за рахунок необхідності у постійному їх пристосуванні до мінливих зовнішніх умов.

Формулювання мети статті та завдань. Тож, метою статті є визначення основних проблем та перспектив розвитку вітчизняних промислових підприємств за рахунок формування позитивного іміджу виготовленої продукції.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи стан вітчизняної машинобудівної галузі [1], необхідно зазначити, що для неї є характерним поступове збільшення кількості імпортованих складових - деталей, вузлів, комплектуючих, невідповідність потужностей виробничим потребам більшості підприємств та відставання техніко-технологічної бази від сучасних вимог, низька якість продукції, застосування значного відсотку ручної праці, фізичне та моральне зношення основних фондів, значне зниження рівня інвестиційних вкладів.

За таких умов вітчизняним машинобудівним підприємствам досить складно знайти шляхи для створення сприятливих умов розвитку, але все таки впровадження у виробництво імпортозамінної продукції, створення високотехнологічних та інноваційних парків, розвиток індустріальних центрів, створення якісної та експортоспроможної продукції тощо [6], допоможуть галузі створити передумови для виготовлення конкурентоспроможної продукції відповідно до світових стандартів.

Таким чином, головними стратегічними напрямками розвитку вітчизняних машинобудівних підприємств мають бути:

- постійне технічне переозброєння та реконструкція виробництва, виробництво нових видів продукції, запровадження сучасних енерго- та матеріалозберігаючих технологій, впровадження автоматизації та ін.;

- розширення асортименту продукції із застосуванням світових стандартів якості;

- створення гідних умов праці та покращення діючих систем мотивування та заохочення працівників.

Звісно, що кожне підприємство самостійно вирішити всі свої проблеми не в змозі, а підтримка держави допомогла б їм у створенні конкурентоспроможної продукції. Це дало б можливість втримати вітчизняний ринок та створило перспективи виходу ринок інших країн, особливо за умов, коли вітчизняний машинобудівний комплекс майже повністю втратив свій потенціал та не сприяє відновленню економічної системи країни.

Фінансова неефективність вітчизняних машинобудівних підприємств пов'язана з цілою низкою проблем, основними з яких є:

- зниження рівня промислового розвитку всіх підприємств країни, що призводить до скорочення рівня попиту та до зменшення їх платоспроможності;

- відсутність чітких механізмів кредитування, особливо на довгострокову перспективу, та високі ставки по кредитам;

- відсутність дієвої підтримки від держави, особливо при компенсації вартості імпортової техніки, та недієвість механізму фінансового лізингу;

- відсутність необхідної сучасної ринкової інфраструктури;

- значна консервативність та відсутність дієвих підходів що до завоювання частини на ринку в умовах вільної конкуренції;

- значне зношення основних фондів та відсутність фінансування на їх оновлення;

- відсутність висококваліфікованих кадрів та ін.

Тож, подальший розвиток вітчизняної машинобудівної галузі має базуватися на визначенні перспективних напрямів розвитку, з можливістю завоювати як не світовий ринок, то хоча б ринок країн, що розвиваються, і мають не такі суворі вимоги до якості товару [7].

Так, вітчизняним підприємствам необхідно «навчитися» досить швидко реагувати на ринкові зміни, що можливо за умов функціонування невеликих і середніх підприємств, котрі будуть спроможні задовольняти попит на машинобудівну продукцію та товари народного споживання в окремих регіонах, максимально використовуючи їх виробничий потенціал. Так, вагомою рушійною силою до зміни економічного стану вітчизняного машинобудування має стати політика максимального використання вітчизняних товарів, що можливо здійснити при підтримці держави. І першочергово, потрібно поліпшувати інвестиційний клімат не лише в машинобудуванні, а й загалом у країні, що призведе до всебічного розвитку національного господарства.

Також, необхідно звернути увагу і на нематеріальні фактори у збільшенні конкурентоспроможності вітчизняних підприємств машинобудування. Адже, на сьогоднішній день, будь-якому підприємству недостатньо лише виготовляти якісну продукцію, потрібно приділяти увагу і запитам споживачів, що може проявлятися у збільшенні впливу інформаційних потоків на позицію всіх ринкових суб'єктів. І першорядну роль в цьому відіграє імідж підприємства [8].

Варто відзначити, що успішність функціонування сучасного підприємства залежить від багатьох факторів, які визначають його місце в економічній системі. І позитивне сприйняття відображається на його конкурентоспроможності та збільшує шанси на успіх на ринку. Тому, імідж підприємства стає одним з ключових факторів його розвитку, а управління ним має носити стратегічний характер.

Варто зазначити, що вітчизняним підприємства в сучасних умовах варто ставити імідж на перше місце стратегічного розвитку, коли вони мають цілу низку проблем, але їх вирішення має бути комплексним, і імідж відіграватиме важливу роль. Потрібно з перших кроків діяльності підприємству створювати власний імідж, і на протязі всієї своєї діяльності його підтримувати, тому що імідж є невід'ємною частиною виробництва та збуту, що сприятиме досягненню його цілей в довгостроковій перспективі.

Особливу ж увагу необхідно приділити формуванню іміджу, із врахуванням власної ніші цільового ринку та викликати зацікавленість у споживачів, але на сьогоднішній день для вітчизняних підприємств це досить складно зробити. Адже на створення результативної реклами потрібні значні кошти, а за умов постійної необхідності у конкурентній боротьбі на ринку досить складно повноцінно та продуктивно інформувати споживачів про себе. Хоча це має бути першочерговим завданням підприємства, особливо того яке прагне бути стабільним на ринку та створити позитивний імідж.

Необхідно зазначити, що в будь-якому випадку формування іміджу підприємства відбувається в залежності від ситуації, що діє на ринку, адже метою його формування є створення позитивного враження у зацікавленого кола споживачів. Також, імідж виступає одним з важливих факторів формування конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Якщо ж розглядати конкретне підприємство, то формування його іміджу має базуватися, в першу чергу, на якості продукції, яку необхідно забезпечувати починаючи з вхідного контролю якості матеріалу, комплектуючих та напівфабрикатів до маркування та нанесення спеціальних захисних покриттів. А використання принципів бережливого виробництва, впровадження сучасних технологій обробки матеріалів із застосуванням іноземного обладнання, наявність спеціального

устаткування із можливістю виготовлення продукції в різних обсягах для задоволення вимог споживачів з різними потребами виступають обов'язковими умовами ефективного та продуктивного функціонування підприємства машинобудівної галузі на ринку [8\$9].

Необхідно зазначити, що дотримання відповідного рівня якості продукції дасть змогу підприємству [10]:

- оптимально використовувати всі наявні ресурси;
- зменшити витрати на виробництво;
- збільшити рівень продуктивності праці;
- виготовляти продукції з урахуванням всіх вимог споживачів;
- сформувати позитивний імідж підприємства;
- постійно вдосконалювати виробничий та технологічний процеси.

Висновки. Таким чином, продуктивне функціонування підприємства в сучасних ринкових умовах має базуватися на принципах створення позитивного іміджу, з урахуванням показників якості продукції, що можливе за рахунок:

- постійного вдосконалення системи управління якістю продукції;
- формування та використання даних щодо потреб споживачів, вивчення ринкового попиту та аналізу конкурентів;
- тісної співпраці з постачальниками якісної сировини, матеріалів та комплектуючих;
- створення умов для високопродуктивної праці, вираження індивідуальних потенціалів та ініціатив кожного працівника підприємства.

І хоча специфіка умов діяльності кожного конкретного підприємства зумовлює застосування індивідуальних підходів до підвищення ефективності роботи, все таки вище перелічені фактори залишаються одними з основних у формування іміджу та підвищенні ефективності його діяльності.

Література:

1. Дикань В.Л. Комплексний підхід до управління стійким розвитком підприємств машинобудування / В.Л. Дикань// Вісник економіки транспорту і промисловості: збірник науково-практичних статей. – Харків: УкрДАЗТ, 2015. - Вип. 49. - С. 11-19
2. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку: монографія / [Кіндзерський Ю.В., Микитенко В.В., Якубовський М. М. та ін.]; за ред. канд. екон. наук Ю.В. Кінзерського; НАН України; Ін-т економ. та прогнозування. – К., 2009. – 928 с.
3. Васильєва Н.Ф. Машинобудування як матеріально-технічна основа неоіндустріальної економіки України / Н.Ф. Васильєва, В.Л. Кавура // Економіка промисловості. - № 4 (68). - 2014. – С. 88-96.
4. Кузь Т. Стратегічний розвиток машинобудування в Україні / Т. Кузь // Галицький економічний вісник. — 2011. — №1(30). — С.35-43
5. Барташевська Ю.М. Розвиток машинобудування України: стан, проблеми, перспективи / Ю.М. Барташевська // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. - №1. – С.19-25.
6. Дикань В.В. Забезпечення розвитку машинобудівного комплексу України в умовах створення промислово-логістичної системи: монографія / В.В. Дикань. – Харків: УкрДАЗТ, 2013. – 390 с.
7. Каличева Н.Є. Проблеми та перспективи розвитку економіки України в сучасній світовій економічній системі / Н.Є. Каличева// Наука й економіка: науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. – Хмельницький: ПВНЗ «Хмельницький економічний університет», 2015. – Вип. 4 (40). - С. 117 – 120.
8. Каличева Н.Є. Роль іміджу у забезпеченні конкурентоспроможності товару / Н.Є. Каличева // Тези доповідей за матеріалами Шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання організації та управління діяльністю підприємств у сучасних умовах

господарювання». Електронне видання. Збірник тез доповідей. Національна академія Національної гвардії України. (17 листопада 2016 р.). Х.: НАНГУ. - 2016- С. 104-106.

9. Каличева Н.Є. Принципи взаємодії виробничого і транспортного комплексу в логістичній системі/ Н.Є. Каличева// Науковий огляд. Науковий журнал. – Київ, ТОВ «Меганом», 2014. – Вип. 7 (8). С. 5 – 10.

10. Кривенков А.В. Управление качеством продукции: [учеб. пособие] / А.В. Кривенко; под ред. Н.И. Новицкого. – М.: Новое знание, 2002. – 366 с.

References:

1. Dykanj V.L. Kompleksnyj pidkhid do upravlinnja stijkym rozvytkom pidprijemstv mashynobuduvannja / V.L. Dykanj// Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti: zbirnyk naukovo-praktychnykh statej. – Kharkiv: UkrDAZT, 2015. - Vyp. 49. - S. 11-19

2. Potencial nacionalnoji promyslovosti: cili ta mekhanizmy efektyvnogho rozvytku: monohrafija / [Kindzerskyj Ju. V., Mykytenko V. V., Jakubovskij M. M. ta in.]; za red. kand. ekon. nauk Ju. V. Kinzerskogho; NAN Ukrajinjy; In-t ekonom. ta proghnozuvannja. – K., 2009. – 928 s.

3. Vasylijjeva N.F. Mashynobuduvannja jak materialjno-tekhnichna osnova neoindustrialnoji ekonomiky Ukrajinjy / N.F. Vasylijjeva, V.L. Kavura // Ekonomika promyslovosti. - № 4 (68). - 2014. – S. 88-96.

4. Kuzj T. Strateghichnyj rozvytok mashynobuduvannja v Ukrajinjy / T. Kuzj // Ghalycjkyj ekonomichnyj visnyk. — 2011. — № 1(30). — S.35-43

5. Bartashevsjka Ju.M. Rozvytok mashynobuduvannja Ukrajinjy: stan, problemy, perspektyvy / Ju.M. Bartashevsjka // Jevropejskyj vektor ekonomichnogho rozvytku. – 2010. - № 1. – S.19-25.

6. Dykanj V.V. Zabezpechennja rozvytku mashynobudivnogho kompleksu Ukrajinjy v umovakh stvorennja promyslovo-loghistychnoji systemy: monohrafija / V.V. Dykanj. – Kharkiv: UkrDAZT, 2013. – 390 s.

7. Kalycheva N.Je. *Problemy ta perspektyvy rozvytku ekonomiky Ukrainy v suchasnij svitovij ekonomichnij systemi / N.Je. Kalycheva// Nauka j ekonomika: naukovo-teoretychnyj zhurnal Khmeljnyckogho ekonomichnogho universytetu. – Khmeljnyckyj: PVNZ «Khmeljnyckyj ekonomichnyj universytet», 2015. – Vyp. 4 (40). - S. 117 – 120.*
8. Kalycheva N.Je. *Rolj imidzhu u zabezpechenni konkurentospromozhnosti tovaru / N.Je. Kalycheva // Tezy dopovidej za materialamy Shostoji Vseukrajinsjkoji naukovo-praktychnoji konferenciji «Aktualjni pytannja orghanizaciji ta upravlinnja dijalnistju pidpryjemstv u suchasnykh umovakh ghospodarjuvannja». Elektronne vydannja. Zbirnyk tez dopovidej. Nacianaljna akademija Nacionaljnoji ghvardiji Ukrainy. (17 lystopada 2016 r.). Kh.: NANGhU. - 2016- S. 104-106.*
9. Kalycheva N.Je. *Pryncypy vzajemodiji vyrobnychogho i transportnogho kompleksu v loghistrychnij systemi/ N.Je. Kalycheva// Naukovyj oghljad. Naukovyj zhurnal. – Kyjiv, TOV «Meghanom», 2014. – Vyp. 7 (8). S. 5 – 10.*
10. Kryvenkov A.V. *Upravlenye kachestvom produkcyu: [ucheb. posobyje] / A. V. Kryvenko; pod red. N.Y. Novyckogho. – M.: Novoe znanye, 2002.–366 s.*

УДК 657

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ: СУТНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

кандидат економічних наук, Олійник С.О.

Національний університет біоресурсів і природокористування, Україна,
Київ

У статті розглянуто поняття внутрішнього аудиту, його об'єктів, функцій, методів проведення та необхідність впровадження на підприємствах в Україні, відображено недоліки розвитку внутрішнього аудиту в Україні та внесено пропозиції щодо їх усунення.